

Христина, р. 1954

И те бяха едни от най-богатите на времето ромите в Банско

Аз се казвам Христина и моето детство премина в гората, ние живеехме в палатки, нямахме както сега имаме големи къщи. Едно време ромите бяха джамбази, майстори, клепачки правеха, това им беше работата и така те преживяваха и си изкарваха пари. Слава на нашия жив Бог, че ни даде хубаво бъдеще. А моето детство повече премина в гората на палатки, след това пораснахме и почнахме да живеем в къщи. Всеки от нас почна да си гради къща да може да се отделят всеки в своята си къща, защото едно време ние ромите живеехме всички на куп. Моят баща беше строител и ни направи голяма къща и работеше много в селото, мога да се похваля, че бяхме задоволени деца, той и моята майка се грижеха много добре за мене и за моите братя и сестри, с една дума ние не бяхме лишавани от нищо. След това се ожених и родих деца и след това почнах да гледам децата, да работя, да се суркам аз навсякъде и аз сградих къща сама, защото моят другар беше болен, психично не добре, и изгледах сами моите деца и до сега сам сами. Моите деца са пораснали и всеки живее живота си всеки е по отделно в тази къща, където аз съм изградила за бъдещето на моите деца. Благодаря на Бога, че ми даде сили да построя тази голяма къща за да бъдат всички по отделно и никой да не им пречи, защото едно време не беше така, тогава всичките бяхме на едно и всички например влизаха в кухнята, взимаха си олио, захар, картофи, сол, хляб и така нататък, без да питат макар друг да ги е купил, а сега не е така, всеки си е отделно, каквото купят това и ще ядат. Благодаря на Бога, че каквото сам поискала в негово име ми го е дал, слава на моя жив Бог. Сега ще ви разкажа за моя произход, значи моят дядо и моят баща бяха родени в Драма, там е нашият роден край, там беше станала войната и тогава те са избягали от там и дойдоха в България да се установят да живеят. Бягството им станало, когато избухна втората световна война, взеха палатките си, конете си, товариha семействата си и децата си върху каруците и така кой пеша, кой на каруци, кой върху конете и преминаха границата и се спасиха от войната в Драма. По време на бягството някой от тях говореха да ги хванат и да ги убият, но нали моя дядо разбираше гръцки, турски, ромски и той ги чу и ни събуди да бягаме, да не ни убият заради парите ни, да не ни вземат златото, защото тогава убиха едно семейство и му взеха парите. И затова той вдигна всичките, цялата фамилия, а ние бяхме много и избягахме избягахме от Гърция и дойдохме в България и те се заселиха в Банско, Добринище, Разлог, Баня и във Велинград. И след това стана така, че моят дядо се беше оженил за една българка банскалийка и така тя се

ожени за курбатин, за мъж от ромски произход. Тя се ожени за моя дядо, защото беше много богат и той водеше две жени –едната, първата му жена, беше ромка, а втората му жена беше българка и той имаше две семейства и така от него се появиха две племена - едно племе от ромката и другото племе от българката, а от втората му жена се родиха много хубави 17 деца, красиви със светла кожа и със светли очи. Приличаха на българи външно, но вътрешно си бяха роми обичаха да се занимават с конете, да препускат по ливадите с тях, да се къпят в реката също, така някой от тях станаха занаятчии, джамбази,калайджии и така нататък и се издигнаха много, развиха бизнеса на баща си и те бяха едни от най-богатите на времето роми в Банско.

Моето семейство се състоеше от 11 души, да наистина много голямо семейство бяхме, аз имах осем сестри и един брат, с майка ми и баща ми бяхме 11 души. И моят баща ни гледаше много добре,защото беше много богат и беше много народен човек и не беше стиснат, даваше и на другите, помагаше им с каквото можеше, беше арабия човека и за това може би бяхме задоволени от всичко.Като малка много си играех на ластик, на миженица, на гоненица, тези игри още в гората си играехме и след това татко направи нали ви казах много голяма къща и така моят баща се отделил от моя дядо, от братята си, от сестрите си, той пак им помагаше, ама не живееше с тях. А сега се сетих, че си играехме и на стотинки, а сега днешните деца са забравили, дори и не знаят и не разбират как да си играят, как да се забавляват, на моето време много се забавлявахме, но не бяхме галени, напротив още много малки ни караха да работим и да учим, да бъдем домакини - като се оженим как да се грижим за нашето семейство, за нашите мъже, за нашите деца. Аз не съм учила много, защото едно време за нас ромите беше по важно да се женим и да имаме деца отколкото образованието.

Аз се ожених на 14 години а на 15 родих моята голяма дъщеря която оставих на 6 месеца за да почна да работя за да издържам семейството си. Почнах работа първо на релетата,шлайфистка, след това в тъкачницата в един цех за играчки. Но още от тогава започнах да събирам пари да си заградя двора на парцела където си построих и къщата. Сложиш си чешмичка сама, където да мога да мия домакинските си съдове, купих си перални ама едно време пералните не бяха същите както сега, днешните са много по хубави, а от преди пералните да се появят перехме на ръце, спомням си как баба и майка ни учиха да перем и ни казваха,че най важното нещо за човека е да бъде чист. А те перяха много добре, в ръцете бялото им пране светеше от белота, а сега днешните жени ги мързи много и всичко им е поднесено на златна тепсия.

Спомням си как за първи път си купих телевизор, едно време те бяха черно-бели телевизори и тогава моите деца много се радваха, че можеха да гледат филми и детски филмчета. Спомням си как моите деца обичаха да гледат „Ну, заец, погоди“ и „Аз съм мъничко човече на децата мил другар“, тези детски много ги даваха на времето. И така аз сама си направих да имам удобство в една къща не само на мене, но и на децата ми. Преди не чак толкова ни пренебрегваха, ама сега май повече не знам... на мене ми правеха разлика, като ме виждаха малко по мургава и ме слагаха на по-тежка работа или казват, че нямат работни места.

Аз имам 4 деца един син и три момичета, имам девет внучета и трима внуци. Едно време ние не сме спали на легла или ся как е модерно на спални, а сме спали на земята, също така няхахме къщи, а на палатки живеехме. Нашите легла се правеха едно време от дървета, нар се казваха, отгоре слагаха слама да не боде нарчето, но повечето време са спали на земята, слагаха си козяци, е от едно време и спяха на тях. Да, ама бяха много здрави и работеха много, а сега на много от младите не им се работи и искат всичко на готово, макар че да живеят по-добре сега от нас, ние няхахме това, което те имат днешно време. Ние готвехме отвън на пръста кладехме огън под глинения съд правехме боб с коприва, това ни беше любимото ни ядене. Ромите много обичаха да колят агнето и да го сложат на шиш и да го пекат и после се събирахме всичките да ядем. Даже печеното агне е излязло от ромите, те измислиха да се пече агнето на шиш и сега всички механи и тези, който са домакини, използват понякога това не само на агнето, но и на прасетата. Останете с божия мир и нека Бог да ви благославя.